

LENINA KĀROGS

LATVIJAS KOMUNISTISKĀ PARTIJAS PREIĻU RAJONA KOMITEJAS UN
PREIĻU RAJONA TAUTAS DEPUTĀTU PADOMES LAIKRAKSTS

IZNAK KOPS
1950. GADA 29. MARTA
Nr. 108 (5802)
10.
SEPTEMBRIS
SESTDIENA,
1988. GADS
Maksā 3 kap.

Rajons dienu ritumā

Papildina lopbarības krājumus

● Ko darīt, ja visus labības laukus graudiem šoruden novākt nav iespējams? Atstāt nepļautus, lai izaugušais aiziet postā? Kolhozā «Vārkava» uzskata: ja nevar iegūt graudus, jāražo lopbarība.

Saimniecībā ir apmēram 200 hektāru nezāļainu labības lauku. Jau divas nedēļas te redzami plāvēji. Iegūto zaļo masu kolhoza mehanizatori un šoferi nogādā līdz zāles miltu agregātam, kur to pārstrādā granulās. Protams, zāles miltu agregātam vajadzīgs ne mazums degvielas.

Arī prasmīgs meistars vajadzīgs, lai iznāktu kvalitatīva lopbarība. Kolhozā «Vārkava» tāds cilvēks ir Alberts Mazurs.

Pavisam jau sagatavotas 43 tonnas zāles miltu. Tiem ir laba kvalitāte. Zāles miltu granulas šoziem ļoti noderēs, jo lopbarības krājumi nav nekādi bagātīti un arī graudu lopkopības vajadzībām diez vai pietiks. Kolhozā domā, ka zāles miltos varēs pārstrādāt arī atālus, kuri šogad varen sazēlušies.

A. VELDRE

Talcinieki klāt!

● Sāciēs kartupeļu ražas laiks, kad saimnieki izsenis rīko lielās kartupeļu talkas un aicina palīgus. 3. septembrī mūsu rajonā ieradās «papildspēki» — studenti un arodvidusskolu audzēkņi.

Kolhozos «Vārkava», «Nākotne» un Raina kolhozā čakli strādā Rīgas jūrskolas kursanti.

Rīgas Politehniskā institūta studenti devušies talkā K. Marša kolhoza un kolhoza «Rīts» laudīm.

Rudzātu padomju saimniecībā kartupeļu vaģās redzami palīgi

no Rīgas 3. profesionālā tehniskās vidusskolas.

Savukārt Rīgas 15. profesionālā tehniskās vidusskolas audzēkņi palīdz novākt ražu M. Gorkija kolhozā un padomju saimniecībā «Rušona».

«Rušonai», kā arī Aglonas padomju saimniecībai talkā nākuši arī savējie — Jaunaģlonas 58. profesionālā tehniskās vidusskolas audzēkņi.

Kopskaitā apmēram 300 jaunu un brašu talcinieku šoruden trīs darba nedēļas pavadīs mūsu rajonā.

Lai krietna raža un lokanas muguras!

Konkurss diskžokejiem

● No 26. līdz 28. augustam Rīgā noritēja diskžokeju kluba «Melomix» rīkotais Latvijas disku konkurss.

Tajā kopā ar Madlienas kultūras nama diskotēkas «Paralēle» disku Juri Freibergu 35 minūšu programmā uzstājās mūsu rajona Zundānu tautas nama diskotēkas «Nepaej garām!» diskotēkas «Melomix» rīkotais Latvijas disku konkurss.

Viņu programmas tematika bija visai aktuāla. Ar mūzikas

palīdzību tika skarti jautājumi par migrāciju, personības kulta izpausmēm, kā arī citi.

Rīgā diskžokeju konkursā piedalījās arī Līvānu kultūras nama disks Dainis Platācs.

Diemžēl uz teatru kaimiņos — Daugavpils rajonā — rīkoto diskžokeju konkursu «Liksnas tīkli-88», kas notika no 3. līdz 4. septembrim, lai gan bija slikti, mūsu rajona diskžokeji neieradās.

S. JOKSTE

Tiekas domubiedri

● Līvānu pilsētas atturības kluba «Gaisma» un rajona atturības veicināšanas biedrības aktīvistu apmeklēja Balvus, kur tikās ar domu-biedriem un apsprieda, kas veicams, lai rosinātu cīņu pret žūpību un alkoholismu.

Balvos mums notika pārrunas ar atturības klubu «Ezerrieksts» un «Etma» biedriem. Runājām par atturības veicināšanas problēmām, iepazīnāmies ar Balvu

rajonā uzkrāto pieredzi, izvērtot kustību par atturīgu un veselīgu dzīves veidu.

Mēs kopīgi apspriedām un uzrakstījām vēstuli dzejniekam Jānim Peteram. Tajā ierosinājām iekļaut Tautas frontes programmā arī jautājumus, kuri attiecas uz veselīga dzīves veida nostiprināšanu un atturības kustības aktivizēšanu.

A. JANČEVSKIS,
atturības kluba «Gaisma»
biedrs

● RAZA—88

● RAZA—88

Līst, atkal līst... Bet kartupeļu lauks negaida

Tagad jāliek lietā visas zināšanas un prasme. Agronomam, iecirkņa priekšniekam, mehanizatoram, ikvienam laukopim. Jo izaudzētā raža ir jānovāc jebkuros laika apstākļos, un rudens jāņem tāds, kāds ir.

Kolhozā «Vārkava» jānovāc 57 hektāri kartupeļu. Puse no platībām jau nokopta. Kartupeļu tīrumā sastopam mehanizatorus, kuri jau no paša rīta steidza art vaģas. Darbam gatavi bija talcinieki no Preiļu 2. vidusskolas, arī Rīgas jūrskolas kursanti. Arī pirmā iecirkņa priekš-niece Lūcija Armane bija turpat. Viņas vadītājā iecirknī kartupeļu aizņēma 30 hektārus. Priekšniece bija norūpējusies. Pirmajās divās dienās darbs gājis no rokās. Dienā ar kombainu novākuši vismaz 2 hektārus. Līcīes, ka bažu nebūs. Kombainieris Dainis Spūlis un traktorists Andris Klindzāns savu darbu pārzina labi, viņu palīgi — Natālija Lavrenova, Apolinarija Tjarve, Proskovja Jakovļeva, Tatjana Urbanoviča veikli šķiroja bumbuļus. Stīrpās, kur tie glabāsies ziemeļi un pavasarim, lika tikai kvalitatīvu mantu.

Bet... klāt lietavas. Un ar kombainu piemirkušajos laukos vairs neiebraukt. Būs vien jāvāc ar rokām.

— Kāda šogad raža? — pajautāju Lūcijai Armanei. — Vai pietiks saimniecības vajadzībām, valsts plāna izpildei, sēklī?

Iecirkņa saimniece atzina, ka kartupeļi varētu būt lielāki, raža bagātāka. Un tomēr, ja visu izaudzēto izdosies savlaicīgi novākt, labi izņemot, tad kolhozs bez sēklas nepalikts. Īpaši labi Vārkavas puses augsnes padeviesies Holandes šķirne 'Ebba'. Sopavas ar kolhozs tos iepirka Baltkrievijā. Izstādīja 6 tonnas svežemes kartupeļu. Raža ir laba. Gandrīz uz pusi lielākā nekā 'Sulevam'. Laukos, kur augs 'Ebba', no hektāra varēs ievākt vismaz 200 centnerus. Lūcija Armane teica, ka kopumā tonnām četrdesmit jābūt. Tātad nākamgad ražīgo šķirni varēs iestādīt lielākās platībās.

Vidējā raža saimniecībā pagaidām nav liela — ap simts centneriem no hektāra. Pērn esot bijusi vēl mazāka. Tāpēc svarīgi, lai uz lauka nepaliktu

ne kilogrami. Par talciniekiem īpašu bažu nav — strādā centīgi. Un tomēr zem nezāļainajām velēnām paliek daudz bumbuļu. Laukus nāksies kultivēt un nolasīt palikušo ražu.

Būtiski svarīgs darba posms kartupeļu novākšanā — to iezīmošana. «Vārkavā» uzskata, ka tieši te izšķiras sēklas liktenis. Kartupeļu stīrpas sakārto Staņislavs Tjarve, kurš darbu veic apzinīgi un godīgi — tūdaļ uz stīrpām klāj salmus un zemi, lai tās nepielīst. Vēlāk, ja būs vajadzīgs, ar ventilatoriem pūtīs iekšā gaisu. Saimniecībā pārliecinājušies: ja kartupeļus rūpīgi iezīmo rudenī, tad pavasarī ir gan ko gaidā līkt, gan ko stādīt jaunai ražai.

A. ILJINA

ATTELOS:

● Talcinieki... Cik nu kuram lokana mugura!

● pirmā iecirkņa priekšniece Lūcija Armane priecājas par kartupeļu ražu, ko dod šķirne 'Ebba'.

● Staņislavs Tjarve aprūpē stīrpas.

J. SILICKA foto

● RAZA—88

● RAZA—88

Pārskats

par lauku darbu gaitu
rajona saimniecībās līdz
9. septembrim (pēc rajona
agrorūpniecības apvienības
dispečerdienesta ziņām)

Saimniecība	Noraksts kartupeļu (procentos)	Iesēti ziemāji (procentos)
«Dubna»	80	35
«Nākotne»	80	20

Kirova	72	19
«Vārkava»	63	61
Raiņa	51	91
Dzeržinska	50	105
«Rīts»	50	85
Leņina	48	39
«Kr. Oktjabrj»	46	110
«Zelta vārpa»	44	84
Oškaina	40	57
«Sark. ausma»	39	53
M. Gorkija	31	73
Rudzātu p. s.	27	36
K. Marksa	24	64
Aglonas p. s.	23	41
Rušonas p. s.	22	50
Suvorova	10	56
«Sīļukalns»	10	30
«Dzintars»	10	20

RAJONA 40 53

● Redakcija turpina saņemt lasītāju atsaukmes uz J. Pizeļa rakstu «Mums vajadzīga patiesība» («Leņina Karogs», 1988. gada 13. augusts). Viena daļa lasītāju atbalsta raksta autoru, citi — kategoriski noraida viņa viedokli.

Bet ko par 1940. gada vasaras notikumiem saka ne tikai aculiecinieki, bet arī aktīvi šo notikumu līdzdalībnieki? Viens no viņiem ir JĀNIS GUSTSONS. Viņš dzimis 1906. gadā Rencēnu pagastā, beidzis Krišjāņa Valdemāra jūrskolu. Komunistiskajā pagrīdē iesaistījies no 1931. gada, Komunistiskās partijas biedrs no 1937. gada. 1937. — 40. gados Rīgas ostas strādnieks, LKP Rīgas organizācijas komitejas loceklis, vēlāk LKP CK loceklis, Latvijas Tautas saimības un Augstākās Padomes, arī PSRS Augstākās Padomes deputāts. No 1940. gada augusta — Latvijas PSR mežrūpniecības tautas komissārs (no 1946. gada — ministrs). No 1949. gada līdz aiziešanai pensijā — saimnieciskā darbā.

Interviju ar JĀNI GUSTSONU saīsinātā veidā publicējam no laikraksta «Lauku Avīze».

desmitiem, kad viens skrīn no Daugavpils un sauc: — Puiši, Sarkanarmijas tanki pār pontontiltu brauc iekšā! Mēs sakām: — E, ko nu stāsti... Viņš: — Jā! Nu, aizskrējām visi skatīties. Jā, nāca tanki. No tilta pagriezās uz maitas dārza pusi, uz pili. Brauca tā pa simt metriem viens no otra. Paskatījos, ko man vairāk gaidīt, un gāju uz prefektūras pusi (tagadējā Rīgas pilsētas iekšlietu pārvalde). Arī tur jau bija tanki un ārkārtīgi daudz tautas — ir strādnieki, ir sīkpilsoni. Bet bija jūtams, ka viņi tur ir vairāk aiz zinkārības.

— Tātad aplami runāt par kādu iepriekš organizētu, sajūsmas pilnu sagaidīšanu?

— Nē, nē, nekā tamlīdzīga! Es pats savām acīm to visu redēju. Gāju tālāk uz stacijas pusi. Pie Raiņa bulvāra bija saķeršanās ar policiju. Tie laikam nebija laiduši tuvāk tankiem, un tad pūlis bija norāvis kādu po-

mums arī vienu adresi. Bija 21. jūnijs ap četriem no rīta, kad Sainis, Vinholde un es uz turieni aizgājām. Dzīvoklī bija priekšā daudz jaunu cilvēku. Vēlāk noskaidrojās, ka tie bijuši Latkovska laudis. Mums pateica, ka viss ir kārtībā, varam rīkot demonstrāciju, bet mūsu drošībai uz ielas pie konspiratīvā dzīvokļa būšot tankete.

— Dokumentu krājumā «Padomju varas atjaunošana Latvijā un Latvijas PSR iestāšanās PSRS sastāvā», ko pagājušajā gadā laida klajā izdevniecība «Zinātne», teikts, ka Tautas valdība 20. jūnija vakarā sanākusi neoficiālā sēdē Pēterā Blaua dzīvoklī, kur ieradusies arī LKP Rīgas komitejas pārstāvji ar prasību nodrošināt netraucētu polittieslodzīto atbrīvošanu.

— Tajā sēdē bija klāt Elmārs Briedis. Vienīgais. Pēc tam tur ieradās Višinskis. Ārā pie mājas stāvēja tanks, jo viņš baidījās no varbūtēja uzbrukuma. Tad arī visu apsprieda, izlēma un uzrakstīja deklarāciju tautai. Tajā pašā vakarā Višinskis aizsūtīja Latkovski un Briedi uz politpārvaldi pārņemt visus dokumentus. Viņus nelaida, aizveda uz turieni ar tanku.

— Vai Latvijas Kompartijai 1940. gada jūnijā bija mērķis nekavējoties nodibināt padomju varu?

— Nē. Mēs bijām par notikumu attīstību demokrātiskā ceļā — lai tautas vēlētie deputāti lemtu nākotni. Tiesa, viens «izlēciens» gan bija Liepājā, kur Gibietis jau 22. jūnijā pasludināja Lejaskurzemes padomju apgabalu. Viņa rīcība nebija partijas interesēs un nekavējoties tika nosodīta. Ja mēs būtu atzinuši šādas metodes, tad partijai tiešām varētu pārnest varmācīgu varas pārņemšanu, valsts perversuma izdarīšanu.

— Runājot par 14. — 15. jūlija saimības vēlēšanām, apgalvo, ka nekādas pretestības Darba tautas blokam nav bijis.

— Tā gluži nevar teikt. Par vēlēšanu komisijas priekšsēdētāju bija iecelts Ansis Buševičs, par sekretāru — Arnolds Deglavs, kurš parakstīja pirmos protokolus. Bet no 7. jūlija sekretāra lomu veica Kārlis Gailis. Arnolds Deglavs pienēma kandidātu sarakstu, kurā bija ģenerālis Balodis, un tiklīdz to uz zināja Kalnberziņš. Deglavs momentā tika atbrīvots no sekretāra pienākumiem. Pēc tam palika tikai komunistu un bezpartijisko Darba tautas bloks. Saimības pirmajā sesijā deputāti — visi kā viens — nobalsoja par padomju varas izveidošanu Latvijā. Tā padomju vara mūsu republikā ir nodibināta likumīgā, demokrātiskā veidā. Runas par okupāciju ir izdoma.

— Diemžēl šīs izdomas dzīvīgu ievērojami veicināja tas, ka sociālisms Staļina traktētumā nebūt nebija tāds, par kādu balsota tautas deputāti. Ja tas viss būtu bijis ideāli, diez vai šodien, pēc 48 gadiem, mēs diskutētu — bija revolūcija vai nē.

— Es nejutu, ka būtu bijis tik revolucionārs noskaņojums, lai LKP varētu ko veikt saviem spēkiem. 21. jūnija demonstrācija — jā, to var uzskatīt par revolucionāru notikumu.

— Varbūt, ka tikai tad arī sāka veidoties revolucionārās situācijas iezīmes?

— Jā, kaut gan arī tad daudz nemaz nedomāja, ka tālāk varētu būt padomju vara.

— Laikrakstā «Cīņa» 1940. gada 15. augusta numurā publicēts materiāls «Izpildīsim biedra Staļina prasību», kurā teikts: «Bet, sniedzot mums lielu palīdzību, biedrs Staļins prasa no mums attīstīt Padomju Latvijas rūpniecību līdz pēdējai iespējai». Par kādu lielu palīdzību ir runa?

— Nekādas palīdzības nebija, ja nu vienīgi drusku sūtīja produktus. Bet tas nav attaisnojums — te, lūk, parādās Staļina politika: Latvijai pārmeta, ka mēs esot atpalikuši agrāra zemīte, kā piederis sociālistiskā valstī, ko vajag industrializēt.

— Un atkarotās tas pats, kas divdesmitajos gados PSRS?

— Jā, vēlāk par to runāja Berkļavs. Viņu atstūma, sabrādāja. Bet kur bija Kalnberziņš, kur bija Lācis? Un vēl šodien ir dzīva tendence pārvērst mūsu zemīti par lielu fabriku. Latvijā ir pārslogota, Daugava izmocīta un piekēpāta, Staburags likvidēts, Pērses ūdenskritums tāpat... Kur vēl vēlāk...

— Vai Tautas Komisāru padome bija patstāvīga lēmēja 1940. gadā un arī vēlāk?

— Nē. Viss nāca no Maskavas, viss — centralizēti.

— Un neviena sava ierosinājuma, priekšlikuma?

— Par to ir runas nevarēj. Rikojums ir — izpildi.

— Kāda Latvija bija attieksme pret 30. gadu represijām PSRS?

— Piemēram, kad uzzinājām par Tuhačevska likteni, latviešu strēlnieki tūlīt ļoti asi reaģēja, jo viņi taču pazina Tuhačevski gan kā karavadoni, gan kā cilvēku. Viņi teica, ka tā vairs nav strādnieku un zemnieku valsts, ka tur pie varas ir slepkavas. Ar to arī sākās pretestība padomju varai, ko padziļināja PSRS konflikts ar Somiju.

Vēl viena kļūda tika pieļauta jau 1919. gadā, kad netika apmierinātas latviešu zemnieku ilgās pēc zemes, apgalvojot, ka stāvoklis labojams, tikai radot kolektīvās saimniecības. Tāpēc ir skaidrs, kā savu popularitāti ieguva Zemnieku savienība — Ulmanis zemi sadalīja, radās saimniecības. 1940. gadā LKP uzsvēra, ka nedrīkst pieļaut zemniecības izputēšanu, piespiedu kolektīvizāciju. Bet kā tas tika izpildīts? Piemēram, saimniekiem, kam bija atstātas lielākas zemes saimniecības, uzlika ārkārtīgi augstu nodokli. Izpildīja. Nu, ko — uzlika vēl lielāku. Arī zirgs sabrūk, ja krava par smagu... Šos saimniekus tiesāja, konfiscēja īpašumu, būtībā «uztaisīja» par kriminālistiem. Šādas metodes izraisīja naidu, tāpat kā izsūtīšana 1941. gada jūnijā.

Vēstures lappuses

Liecība 1940. gada lietā

— Laikā, kad risinājās šobrīd tik asas diskusijas izraisījušie 1940. gada notikumi, jūs bijāt LKP Centrālkomitejas loceklis. Kā jūs vērtējat situāciju partijā trīsdesmito gadu beigās?

— 1937. gadā beidzu darbu uz kuģiem, jo vadība bija saņēmusi ziņojumu, ka stūrmanis saistījies ar komunistiem. Tajā laikā Kominternē jau bija likvidēta Latvijas sekcija, kas būtībā bija LKP istā Centrālā Komiteja. Starp partijas biedriem Latvijā bija arī negodīgi cilvēki, avantūristi, no kuriem vajadzēja atbrīvoties. Tāpēc 1936. gadā no Maskavas bija atbraukuši Jānis Kalnberziņš, Olga Auguste, Fricis Deglavs, Zanis Spure ar uzdevumu — pamazām atjaunot Kompartiju. Viņi uzņēma sakarus ar pārbaudītiem cilvēkiem — Ievu Vinholdi, Kārlī Gaili, Ansi Kadīki. 1939. gada februārī notika partijas 26. konference, kurā piedalījās 11 balsstiesīgi biedri. Tā kā konference, uzņēmās kongresa funkcijas, tad tika izveidota arī jauna Centrālkomiteja. Pirmais sekretārs bija Kalnberziņš, sekretāri — Spure un Auguste. Jūlijā sākās aresti. Aprietināja Kalnberziņu, Augusti, tika sagrauta arī lielākā tipogrāfija.

Tā kā stāvoklis kļuva ļoti kritisks, tad Fricis Deglavs caur Zviedriju devās uz Maskavu, lai tiktos ar tiem sekretāriem, kuri vēl bija palikuši Kominternē. — Situāciju partijā droši vien ietekmēja arī sarežģītais starptautiskais stāvoklis 1939. gada rudenī?

— Bija sācies karš. Taču tika noslēgti līgumi ar PSRS, kā rezultātā Latvijā izvietojās Sarkanās Armijas daļas. Tāpat gan PSRS, gan Latvijai bija

līgumi ar Vāciju, tāpēc tautas noskaņojums bija diezgan optimistisks — cerēja, ka būs miers.

— Būtībā palāvās uz šiem līgumiem kā savdabīgu nodrošinājumu no abām pusēm.

— Jā, Mierīgi dzīvoja un strādāja. Tikai vēlāk, kad sāka trūkt izejvielu un daudzus bez darba palikušos sūtīja strādāt kūrās purvos un pie lauku saimniekiem, tikai tad strādniekos parādījās neapmierinātība. Bet jāsaka atklāti, ka to nevar nosaukt par revolucionāru situāciju. Mēs nedomājām ne par kādu revolūciju. 1940. gadā arestēja Spuri un Gaili, tā ka brīvībā bija tikai trīs Centrālkomitejas locekļi, turklāt Sainis un Vinholde jau bija politpārvaldes uzskaitē. Protams, organizācijas bija palikušas, bet tām nebija vienotas vadības. Ļoti daudz piekritēju komunisti zaudēja PSRS — Somijas kara laikā. Tas bija drūms periods. Mēģinājām jau gan strādniecībai kaut ko izskaidrot, bet... Mūsu, komunistu, bija par maz, lai revolūcija notiktu pašu spēkiem. Pilnīgi izslēgts.

— Jūs esat aculiecinieks Sarkanās Armijas daļu ienākšanai Rīgā 1940. gada 17. jūnijā. Kā tad isti bija?

— Par Sarkanās Armijas ienākšanu, man šķiet, lielākajai daļai tautas un mums, komunistiem, nebija absolūti nekādas notausmas. Ja nu vienīgi tiem, kuri pa kluso bija klausījušies Maskavas radio nārraides, kurās 16. jūnijā par to it kā ziņots, 17. jūnijā man vaļadzēja tikties ar Vinholdi un Saini. Tikšanās nenotika, un noskaities devos mātās. Pie maitas dārza astālos un skatījos, kā strādnieki spēlē kārtis. Puļķstenis bija pāri

licistu no zirga, mīdīja cepuri ar kājām, zirgam bija sagriezta gūža. Policists pāri kanālam aizbēga un paglābās prefektūrā. Pēc tam no stacijas nāca ārā dzelzceļa policija un lika izklīst. Jaunieši sāka lauzt bruģakmeņus un sviest policijai. Policisti sāka šaut, bet pāri galvām. Pūlis satrūcās, un daļa gandrīz vai iegāzās kanālā. Policija sāva vēlreiz, arī pāri galvām. Un tad, nez no kurienes tas šāviens bija, bet lode ķēra kādu jauniešu, kurš skrēja Marijas ielas virzienā. Nošautajam piegāja klāt četri puiši, bet uz viņiem neviens vairs nešāva. Vēlāk izrādījās, ka nogalinātais bija frizieris Krišs. Varbūt bija arī citas sadursmes, bet tām es klāt nebiju. 18. — 19. jūnijā Ulmanis izsludināja kara stāvokli, un tajās dienās nekā nenotika.

— Pirmā lielāka komunistu rīkotā akcija bija polittieslodzīto atbrīvošana un demonstrācija 21. jūnijā.

— Tas bija mūsu galvenais uzdevums — atbrīvot avangardu, lai varētu sākt rīkoties un vadīt tālāk masu kustību. 20. jūnija pievakarē sanācām Grāmatnieka konspiratīvajā dzīvoklī Jauniešos. Piedalījās Vinholde, Sainis, Kadīkis, Skuteļska, Rapoportis. Blūms un vēl citi biedri. Sprīdām par polittieslodzīto atbrīvošanu, jo bijām saņēmuši ziņas, ka aizsargi gatavo provokāciju. Ansis Kadīkis uz brīdi bija izgājis un, kad atgriezās, paziņoja, ka izveidota Tautas valdība ar Kirhenšteinu priekšgalā, bet par iekšlietu ministru iecelts Vilis Lācis. Partijas biedri vēl nobrīnījās — rakstnieks, kurš ar politisko darbību nekad nav nodarbojies, uzreiz iecelts par ministru... Kadīkis iedeva

Intensīvajām tehnoloģijām

UKRAINAS PSR. Sešos republikas apgabalos rajonēta jauna ziemas kviešu šķirne 'Mironovskaja-61'. To ieguvuši Mironovas kviešu selekcijas un sēklkopības zinātniski pētnieciskā institūta zinātnieki. 'Mironovskaja-61' ir intensīva tipa augstāzīga šķirne. Tā radīta kopā ar kolēģiem no Bernburg-Hadmerslēbenes (VDR) Graudaugu kultūru zinātniski pētnieciskā institūta. Institūta zinātnieki izstrādā jaunas graudaugu šķirnes noteiktiem valsts reģioniem, ņemot vērā vietējos apstākļus.

Mironovas selekcijas un sēklkopības zinātniski pētnieciskā institūta plānos paredzēts līdz 1995. gadam radīt jaunas augstāzīgas ziemas kviešu un miežu šķirnes, kā arī pļavu ābolīna un Sudānas zaļes šķirnes, kuru zaļās masas ražība būtu 550 — 600 centneri no hektāra.

ATELĀ: no jaunās šķirnes kviešiem ceptās maizes kvalitāti pārbauda (no kreisās uz labo) vecākā laborante T. Timošenko, laborante J. Jevtušenko un vecākā laborante L. Belonoga.

TASS fotohronika

PATIESĀM — viņus nav ko apskaut. Ne velti A. Piskunovs, dzīvokļu saimniecības pārvaldes vecākais meistars, izmisis atzinās, ka naktīs nevarot mierīgi gulēt. Bet kā jūtas tie, kuri ar šausmām gaida kārtējo lietuvu gāzi, nolikuši pa rokai visus saimniecībā atrodamos traukus — sākot ar stikla burkā un beidzot ar spaiņiem? «Vai tā ir normāla dzīve?» — jautā cilvēki, kuri dzīvo Rīgas ielā 6 a, 41, 65...

ties tikai līdz otrajam stāvam. Palīdzība lūgta gan apvienībā, gan Komunālās saimniecības ministrijā, taču — viss velti. Ista sodība komunālajam dienestam ir arī daudzās televīzijas antenas. Kādam tomēr jāuzņem atbildība un jāpanāk, lai visām daudzdzīvokļu mājām būtu ierīkotas kolektīvās decimetru antenas. Domāju, ka tas ir pilsētas izpildkomitejas kompetencē.

Izlasījis uzrakstīto, kāds, ie-

problēmas nav vienkārši atrisināt. Taču tas ir jā dara.

Acīmredzot, augstākstāvošiem resoriem jāierosina pārskatīt izcenojumus. Iecirknis nekavējoties jāiekļauj tās kategorijas komunālajā dienestā, kuram ir tiesības uz dienesta dzīvokļiem (remontu un celtniecības iecirknis nezin kāpēc šajā sarakstā nav iekļauts). Visbeidzot — jāorientē jaunieši uz attiecīgu profesiju apgūšanu, lai nākotnē remonta dienestu varētu nokomplektēt tikai ar kvalificētiem kadriem.

Un vēl viens aspekts, kas skar jautājumu par pilsētas komunālā dienesta nostiprināšanu. Manuprāt, ikvienam lielākam uzņēmumam (pirmām kārtām — tā arodkomitejai) jāgādā par savu strādnieku dzīvokļa apstākļu normalizēšanu. Nemot to vērā, Ministru Padome savā laikā pieņēma lēmumu par pilsētas un resoru dzīvokļu iedalīšanu komunālā dienesta darbiniekiem (divus procentus katrā jaunuzceltajā mājā). Likās, ka kopš tā laika, kad tika apstiprināts šis lēmums, gan dzīvokļu saimniecības pārvaldes, gan apvienotās katlu māju un siltumtīklu direkcijas, gan komunālo uzņēmumu kombināta, gan ūdensvadu un kanalizācijas saimniecības pārvaldes strādnieki, kuri Līvānos nav nemaz tik daudz, ar dzīvokļiem būs nodrošināti simtprocentīgi. Bet nekad.

Uzņēmumi un organizācijas steidz aizsegties ar garantijas vēstulēm. Ja tas nelīdz, aicina talkā juristus (kā tas bija ar eksperimentālās biokīmiskās rūpnīcas māju Lāčplēša ielā 27). Bet, lūk, pēc iespējas drīzāk nodot mājas pilsētas izpildkomitejas bilancē un līdz ar to arī komunālā dienesta ziņā, to gan uzņēmumi neizmirst nekad.

Tagad par to, ko ieguvuši līvānieši pēc dzīvokļu un komunālās saimniecības apvienības nodibināšanas, kura izveidota ar mērķi koncentrēt atsevišķus komunālos dienestus vienā varēnā dūrē, lai nebūtu nekādu problēmu. Diemžēl, kā redzam, problēmas kā bijušas, tā arī palikušas. Ja nu vienīgi vieglāk kļuvis dabūt materiālus un transportu. Tā vismaz apgalvo līvānieši. Toties radušās jaunas neskaidrības.

Piemēram, šāda problēma: apvienībā uz vienu rubli padarīt darba noteikts darba algas normatīvs — 26 kapeikas. It kā nav maz. Ja tikai šīs 26 kapeikas saņemtu strādnieki! Bet tas taču jāsadala arī pārvaldes personālam, pie tam tā, lai visi būtu apmierināti. Ražošanas nodalā vien strādā četri cilvēki (tā pati aina — arī citos dienestos). Varbūt jūtamī palielinājusies atdeve? Pagaidām gan to nejut. Tāpēc līvānieši nekādi nevar saprast, kāpēc vajadzīgs šis milzīgais aparāts.

Lai sastādītu atskaites ministrijai? Arī tagad, tāpat kā agrāk, atskaites taču jāniedz katrā struktūrvienībā atsevišķi. Varbūt tieši tāpēc apvienības direktora vietnieks E. Kozulkaža, uzzinājis par ārkārtējo stāvokli trijās mīnētajās daudzdzīvokļu mājās, sūtīja mani pie Līvānu iecirkņa vadības. Jo bija taču mēneša beigas, un viņš, droši vien nonēms ar kādas atskaites rakstīšanu. Te nu bija «vienā dūrē!» Te nu bija... «nekādu problēmu!»

I. KOROLOVA

PĒTERIS ZEILE

Konsekventi, līdz galam uzticīgs

(Turpinājums, Sākums 8. septembra numurā.)

Atzīmējis, ka baltkrievu nozīmīgi kultūras pieminekļi mums pazīstami no 13. gadsimta, viņiem plaša beletristika, ko dažkārt ieskaita poļu literatūrā, Rainis turpina: «Ir tendence baltkrievus pārpoļot, bet es domāju, ka mūsu interesēs būtu, lai viņi nepārpoļotos, bet patstāvīgi attīstītos. Es domāju, ka arī mūsu interesēs, kur latvieši ir maza tauta, mums ir jāpabalsta baltkrievi viņu patstāvībā, lai tie nekristu citu tautu kalpībā un lai viņiem būtu vieglāka dzīve. (...) Ja mēs šo tautu turam draudzīgu šē savās mājās, tad viņa mums jātur par draudzīgu arī ārpus savām mājām. Tas priekš mums, priekš mūsu ārējās politikas var būt svarīgi. Bet šē pirmā vietā stāv ne ārējā, bet iekšējā politika. (...) Mums, kas esam atzinuši daudzām tautām šādas patstāvīgas pārvaldes skolu ziņā, nav iemesla šē to neatīt. (...) Nobeidzot visu teikto, man jāsaka, ka lūdzu uzturēt budžetā paredzēto skaitli, jo tas nāk par labu Latvijas kultūrai, mūsu Latvijas valsts interesēm.»⁴

Savā otrajā runā, atspēkojot dažu oponentu argumentus, Rainis pasvīturo, ka demokrātiskā valstī iedzīvotājus nevar dalīt pirmās un trešās šķiras pilsonos un jādara viss, lai palīdzētu tiem, kas pagātnē un tagadnē atradušies un atrodas sociālās piramīdas zemākajā pakāpē, pacelties lielākos sabiedrīkos un intelektuālos augstumos. Raina argumenti un nepieķāpība ir tik pārliecinoši, ka Satversmes sapulce (tikai 6 balsīm pret⁵) atbalsta Raini un atstāj budžetā baltkrievu skolām paredzēto summu.

Arī nākamajā — 1923. gadā, kad daži labējo spēku pārstāvji centās atkal nosvītrot asignejumu baltkrievu skolām, Rainis atvairīja visus šos destruktīvos centienus. «Es aizstāvu tos, kam aizstāvju nav!» — stingri un noteikti Satversmes sapulcē savu nostāju apstiprina Rainis. Būdam līdz dzīves beigām Satversmes sapulces loceklis un Saeima deputāts, Kultūras fonda loceklis un Nacionālā teātra direktors (1924.), Rainis rūpējās par baltkrievu skolotāju kursu iedibināšanu Daugavpilī, uzalcina Daugavpils baltkrievu ģimnāzijas dramatisko pulciņu uz Rīgu uzstāties īpašā sarīkojumā uz Nacionālā teātra skatuves. Sajā sakarā Rainis rakstīja rūpi pilnus vārdus: «Mēs, latvieši, arī darbalaudis ļoti maz zinām par mūsu līdzpilsoniem baltkrieviem, mēs pat neprotam labi viņus atšķirt no lielkrieviem; šai nabaģa tautai pat noliedz tiesību pastāvēt kā patstāvīgai tautai un poļi un krievi erib viņus pieskaitīt pie savām tautām. Baltkrievi ved vēl plašāku tādu cīņu par savu tautību, kādu mēs vedām mūsu tautas atmodas laikā. (...) Tagad baltkrievu viena inteliģences grupa soerusi pirmo soli uz tuvināšanos mūsu tautai, uz savu parādīšanu un savu tiesību aizstāvēšanu. (...) Nolūkosimies viņu kultūras pasākumos un apsveiksim viņus kā līdzpilsoņus.»⁶

1927. gadā, būdams Latvijas izglītības ministrs, panāca, ka republikā tika nodibinātas vēl divas baltkrievu skolas — Rīgā un Latgalē — Pasiēnes pagastā. 1922. gadā nodibinātā Daugavpils vidusskola kļuva par nozīmīgu baltkrievu kultūras centru. Te bija baltkrievu grāmatu veikāls. Te aktīvi darbojās pašdarbības teātris, kas iestudēja baltkrievu dramaturģu darbus — J. Kupālas «Paulinka» u. c. Raina 60 gadu jubilejā 1925. gadā Daugavpils baltkrievu inteliģences pārstāvji sveica Raini kā «labāko latviešu dēlu» un

«kā baltkrievu interešu aizstāvi Latvijā».

Jāpiebilst, ka pašreiz Rīgā dzīvo ļoti interesanta personība, kas mācījusies Daugavpils baltkrievu vidusskolā un to ir beigusi. Tā ir Nadežda Andrejevna Komissāre. Viņa toreiz tēlojusi galveno lomu — titullomu J. Kupālas lugā «Paulinka». Viņai pašreiz 80 gadi, bet vīram Ivanam Hristoforovičam — 103, un ārkārtīgi bagāta, interesanta biogrāfija.

Nadežda Andrejevna prot krievu, baltkrievu, latviešu, vācu, angļu, franču valodu. Viņas dzīvē bijis daudz gan skaistu, gan dramatisku dienu un gadu. Mācības Latvijas Konservatorijā, solistes gaitas Liepājas operas teātrī. Kopā ar vīru — izcilas inteliģentu dzimtas pārstāvi, kas pārgājis revolūcijas pusē un pašreiz dzīvo strādājis padomju iekārtas labad, Staļina nelikumības laikā arestēta, abi izgājuši cauri Sibīrijas nometnēm, reabilitēti...

Nadežda Andrejevna atceras tos tālos gadus:

— Savā baltkrievu skolā mēs iestudējām slavenu Jankas Kupālas lugu «Paulinka», es tajā tēloju galveno lomu. Precīzi neatceros, 1924. vai 1925. gadā mēs ar šo izrādi atbraucām uz Rīgu un parādījām to Operā. Pēc izrādes no teātra skatuves runāja Rainis. Viņš taču ļoti gādāja par to, lai Latvijā dzīvojošie baltkrievi varētu mācīties savā dzimtajā valodā, attīstīt savu kultūru. Tad mēs vairāki aktieri, pēc Raina ielūguma braucām pie viņa ciemos uz Majoriem, kur pie tējas galda ritēja sirsniģas sarunas...

1929. gadā, kad Raina vadītā iniciatoru grupa nodibināja «Kulturālās tuvināšanās biedrību ar PSRS tautām». Rainis kļuva par tās priekšsēdētāju; Rainis uzsvēra, ka līdz ar tuvāko brāļu tautu — lietuviešiem, īpaši svarīgi attīstīt vispusīgu kultūras sakarus ar kaimiņiem baltkrieviem.

Kaut arī pēc Raina nāves bija centieni sašaurināt baltkrievu kultūras kustību Latvijā, aiz viņiem tomēr arī vēlāk stāvēja Raina garīgā autoritāte. Ilgāku laiku pastāvēja Raina iedibinātā baltkrievu nodalā pie Izglītības ministrijas. Ar to tika apliecināti baltkrievu izglītības un kultūras panākumi aizvadītajos gados. Par to liecina arī tālākie panākumi. Statistika par 1933./34. mācību gadu liecina par veselu sazarotu baltkrievu izglītības sistēmu Latvijā. Sajā laikā te bija 1 baltkrievu bērnu dārzs, 23 pirmās un otrās pakāpes pamatskolas, viena ģimnāzija (ar 147 audzēkņiem), atsevišķa baltkrievu nodalā skolotāju institūta (31 audzēkņi, 14 pasniedzēji). Sajā mācību gadā 32 baltkrievu mācījās latviešu vidusskolās (ģimnāzijas). Pēckara gados, kā arī 50. — 60. gados es sastāpu bijušos Daugavpils vidusskolas audzēkņus, kas strādāja par skolu direktoriem Latgalē. — Preilu rajona Niedru astongadīgajā skolā, Riebiņu vidusskolā un citur un veica savu vadītāju un pedagoģu darbu lieliski.

(Turpinājums sekos.)

3) 20. — 30. gados bez latviešu skolām Latvijā pastāvēja arī krievu, vācu, poļu, ebreju, lietuviešu un igauņu skolas.

4) Latvijas Satversmes Sapulces stenogrammas. IV R., 1922, 3132. — 3135. lpp.

5) Satversmes Sapulcē pavisam bija 152 deputāti.

6) Sociāldemokrāts, 1924, 9. III.

Un... nekādu problēmu?

Komunālais dienests un pārbūve

Jā, tā dzīvot nedrīkst. Tam piekrīt arī A. Piskunovs un dzīvokļu un komunālās saimniecības rajona apvienības Līvānu iecirkņa priekšnieks L. Seifers. Taču abi arī saprot: ar līdzjušanu vien nepietiek, ir jāveic konkrēts darbs konkrētā ielā. Diemžēl ar to darīšanu tā ir, kā ir.

Kā katru gadu, arī šogad līdz ar rudens atnākšanu pilsētas komunālā dienesta laudim sākas rūpju dienas. Vai var būt kāda runa par darbu plānošanu, ja pieciem dzīvokļu saimniecības pārvaldes strādniekiem jāraujas al uz pusēm. Tikko bija ieviesuši kārtību Zaļās ielas 10. namā, kad visās instancēs sāka zvanīt tālruni: jūmti pēkšņi kļuvuši kā siets (gandrīz vienmēr — tie lēzenie), lielpaneļu mājās sienu šuves laiž cauri mitrumu u. tml.

Visvairāk sarūgtina tas, ka skaitliski mazajam un mazjauzīgajam komunālajam dienestam jālabo citu kļūdas un jāatbild par svešiem grēkiem. Apsekojot ēkas, atklājās kaut kas neticams. Vairākās mājās, kas atrodas Saules ielā 12, Larčenko ielā 19 un Rīgas ielā 24, celtnieki «aizmirsuši» šuves aizpildīt. Komunālais dienests šādu rīcību nosauca par bezsaimnieciskumu. Manuprāt, tā būtu kvalificējama mazliet citādi: tas ir noziegums, kurā vainojami gan tie, kas šo māju cēla, gan tie, kuri pildīja tehnisko uzraugu pienākumu. Nav dzirdēts, ka kāds šī iemesla dēļ saukts pie atbildības.

Bez tam — celtnieki gandrīz vienmēr prot attaisnoties, vainojot projektu. Sajos jautājumos neesmu speciāliste, tomēr neticu, ka jūmti mājā Rīgas ielā 6 a ir uzlikta tā, kā to paredz projekts, jo remonta zonā šeit pieklūt nevar. Dzīvokļu saimniecības pārvaldes vīriem tas tomēr izdodas, bet aizdarīt sraugas nemaz nav tik vienkārši. Pamēriniet paši, tad sapratīsiet, cik viegli ir stiept augšā uz jumta spaiņus ar bitumenu un katru tā gramu sasildīt... ar lodlampu. Starp citu, šādi strādālot, drošība nav garantēta.

Diemžēl speciālas tehnikas remonta dienestam nav. Dzīvokļu saimniecības pārvaldes rīcībā esošā celtna strēle spēj pacel-

spējams, nogrozīs galvu: sak, autorei nav noteiktas pozīcijas — vienreiz it kā vainīgi ir remontēšanas dienesta darbinieki, otrreiz — it kā ne. Taču tāda ir realitāte. Tāpēc, pirms vainot dzīvokļu saimniecības pārvaldi, mēģināsim iedomāties, kā šādā situācijā tās darbinieku vietā justos mēs. Kaut gan... Absolūta taisnība ir tiem pilsētas iedzīvotājiem, kuri spriež viennozīmīgi: nedrīkst strādāt tā, kā patlaban strādā komunālais dienests. Šoreiz tas attiecas uz remontu un celtniecības pārvaldes iecirkni. Vai jums kādreiz ir gadījies redzēt, ka loga rāmī ir par centimetriem divdesmit isāks nekā aile, kurā tas liekams? Es to redzēju mājā Rīgas ielā 194, kur jau kopš gada sākuma notiek kapitālais remonts, taču vēl nevar zināt, kad tas būs pabeigts. Nesākšu izklāstīt, kādos jautājumos irnieku un komunālā dienesta darbinieku viedokli ir diametrāli pretēli (mājas iedzīvotāju kopsapulcē piedalījās arī L. Seifers, A. Piskunovs un S. Finogeevs — remontu un celtniecības pārvaldes iecirkņa meistars). Cilvēku izteiktās prasības ir pamatotas un likumakarīģas, tādēļ remonta un celtniecības iecirkņa vadībai neatliek nekā cits, kā tās uzklaut.

Kas ar mūsu remontu un celtniecības iecirkni notiek un vai te sagaidāms kaut kas pozitīvs? «Visa mūsu apvienība pašlaik strādā remonta un celtniecības iecirkņa labā, lai nostādītu to uz kājām.» — apgalvo L. Seifers. Iespējams, ka tā ir. Cits jautājums — cik lielā mērā tas izdodas? Negribu prognozēt, tomēr neliek mieru doma, ka pānākt iecirkņa darba uzlabošanai būs ļoti grūti. Kamēr šīs organizācijas strādnieki uz jautājumu, kā sirdsapziņa viņiem lāva ielikt loga ailē to nelāimīgo rāmi, atbildēs ar vienaldzīgu nlecu parastīšanu, diez vai var cerēt uz situācijas izmaiņu.

Jā, mūsu remontu un celtniecības iecirknis ir nopietni slims. Hroniska kadru nepietiekamība, sliktā darba organizācija, minimāla darba alga, burtiski naķenīkām saģrabināta — lūk, šīs kaites simptomi. Pats launākais tomēr ir tas, ka šīs samilzušās

pats var iemācīt poļu dziesmiņu par velna Donaldu fermu...)

Kas vēl palicis prātā?.. Diskotēkas, kur galvenokārt skanējusi poļu mūzika. Vienreizēji garšīgs un krāsains saldējums. Peldēšanās Baltijas jūras viņā krastā. Meitenes nenocietās nepačukstējušas, ka acis zilbinājuši veikalu plaukti ar bižutēriju, kosmētiku un glitiem iesaiņojumiem.

Protams, jauni iespaidi un draugi, kas tagad ir ne vien visā Latvijā, bet arī ārzemēs.

Ilgi vēl līvetai un Dacei, Dainai, Rolandam un Rutai būs ko atcerēties un stāstīt draugiem par šīs vasaras ceļojumu. Ikreiz piemētinot: «Lai cik jauki tur bija, tomēr gribējās uz mājām, uz Latviju!»

S. JOKSTE

Vasaras brīvdienas — Polijā

● No 28. jūlija līdz 18. augustam vairāk 19 cilvēku liela grupa no Latvijas atpūtās Polijā — starptautiskajā skolēnu nometnē. Grupas sastāvā bija plaši pazīstamais Tautas deju ansamblis «Zelta sietiņš», taču pārsvarā — mūsu republikas internātskolu audzēkņi.

Par šo braucienu man ne daudz pastāstīja Aglonas internātskolas 10. klases skolniece Iveta Glizdeniece un Daina Kēniņa, devītklasnieki Dace Elste un Rolands Čerņihovičs un septiņklasniece Ruta Sviķe.

Viss esot bijis ļoti jauki. Uz Poliju braukuši ar autobusu — caur Lietuvu. Veselas trīs dienas dzīvojuši Sčecinā. Apskatījuši pilsētu, muzejus

Nometnē dzīvojuši lielās teltīs. Pa 6 — 7 cilvēki (ar visām gultām). Pavaicāju, vai nebija auksti? Nē, protams! Laiks esot bijis ļoti jauks. Un segas varējis segt kaut četras.

Nometnē bijuši arī skolēni no VDR, no Čehoslovākijas un paši saimnieki — poļu harceri. Tieši ar harceriem esot izveidojusies vislielākā draudzība. («Viņiem jau valoda līdzīga krievu valodai... Iemācījāmies dažādus vārdus poliski, vismaz pieklājības frāzes».)

Arī ar pārējiem izveidojušās draudzīgas attiecības. («Kopā spēlējām volejbolu, tautas bumbu, futbolu») Un kur tad vēl kopīgi ēģunskuri, rotājas un dziesmas! Dziedājuši katrs savas tautas iemīlotās dziesmas un mācījušies arī no citiem. (Rolands, piemēram, tagad ikvienam

● Par izpēti un pārdomu objektu, kā zināms, var būt itin viss — arī cilvēku muļķība! Pāsen, 1913. gadā, šo tēmu žurnāla «Satirikon» lappusēs mēģināja risināt rakstnieks ARKADIJS AVERČENKO.

Publicējot šo visumā zinātnisko (protams, arī satirisko) sacerējumu, mēs vienlaikus lūdzam ņemt vērā, ka laika ritumā konkrētā problēma papildinājusies ar mūsdienīgākām nianšēm, bet... Labi, gan jau lasītājs pats sapratis. Bet agrāk viss bija tieši tā, kā raksta pētnieks.

A. AVERČENKO

MUĻĶĪBA

Cilvēku muļķību ir pētījuši daudzi, taču šis fenomēns joprojām nav izpētīts...

Cilvēciskā muļķība (norāde: muļķība var būt tikai cilvēcis-ka) tiek iedalīta šādos piecos paveidos:

Muļķis jeb dumjķis.
Ezelis.
Stulbenis.
Cietgalvis.

Mūlāps jeb telpakausis.

Te nav domāta lamāšanās. Nē! Tiek izmantota humanitāro zinātņu pieredze un statistikas metode. Rūpējoties par precizitāti, pētnieks it kā aizmirst šo terminu nelabaskanību.

Ipaši uzmanīgi pētiet pirmo paveidu, un jūs saskatīsiet trīs apakštīpus:

a) gudrs muļķis,
b) dumjš muļķis,
c) dumjš gudrinieks.

Gudros muļķus visbiežāk sastop starp tā sauktajiem pozitīvajiem cilvēkiem — tie ir godāti ļaudis, nereti arī zinātnieki.

Vispār — skoloti cilvēki. Viss, ko gudrais muļķis saka, ir pareizi. Piemēram: daļa ir mazāka par veselu; labāk vēl nekā nekad; divreiz divi ir četri; viena bezdelīga pavasari nenes... Gudrais muļķis ir it kā pasaules gudrību krājējs un glabātājs, taču, gadiem ritot, šāds cilvēks kļūst banāls. Viņu var salīdzināt ar viduvējību arhīvu vai ar

acimredzamu patiesību sargu. Un, lūk, pieminētā dēļ gudrais muļķis jo bieži iekļūst augstos amatos, izpelnās gan apbalvojumus, gan cildinošo vārdu «gudrinieks».

Dumjais muļķis ir tas visistākais muļķis jeb duraks. Tieši viņa vecvecēvs, ieraudzījis bērnu gājienu, teica:

— Ved, bet nevar aizvest; nes, bet nevar aiznest...

So cilvēciņu allaž plekaju, par viņu vienmēr zoboja. Kad divi saplūcas, tad viņš ir tas trešais, kurš vainīgs.

Dumjš gudrinieks. Jā, te jau lirika un pat melanholija. Vai jūsu sirds it kā nenodreb, kad izdzirdat šos vārdus? Patiesi — savilņojošas emocijas. Kļūst tā kā neērti, tā kā skumīgi: bet viņš tomēr ir dumjš. Kaut cik līdzīgu noskaņu gammu rada vēl vienīgi ezelis. Visi pārējie muļķības veidi eksistē bez lirikas klātbūtnes.

Ezelis, bez šaubām, ir glups. Taču tā nav viņa vaina. Tāpēc ausaini pie atbildības nesauc. Sak, ko tu darīsi: ezelis paliek ezelis. Vai tad dzīvnieks vispār spēj par kaut ko atbildēt? Ezela dumjībā samana nēziņa, arī viegla gudrības nokrāsa. Vai aplautā?

Favisam cita kvalitāte ir stulbenis. Te prātina paliekas tiek papildinātas ar nejauku raksturu

un jaunu gribu. Tāpēc stulbena muļķība ir ļauna. Stulbenis ir glups, bet bistams. Tas lācis, kurš draudzības vārdā sargāja vientuļnieka miegu un kurš šim cilvēkam gāza ar akmeni pa pieri (lai nosistu mušu), bija nevis muļķis, bet stulbenis. Gan jāpiebilst, ka Krilova laikos muļķības paveidus tik stingri vēl nenodalīja.

Cietgalvis (kā jau saka priekšā pats vārds) pirmām kārtām ir ciets un truls. Un tas pārējais viņā ir dumjība. Cietgalvis nesaprot jokus. Cietgalvis vienmēr jautā: kāpēc? priekš kam tas? Viņš noklausās anekdoti un taujā: bet — kas notika tālāk? Cietgalvis cenšas mūs pamācīt, cietgalvis mīl slēgt derības, cietgalvis faktiski ir nelabojams un samērā reti taisa karjeru. Ja cietgalvim prātā iešāvušies kāda gudra doma (gadās!), tad viņš to zēle un zēl, kamēr šī ideja ir pagalam. Praksē izmanto cietgalvju itin visu noliedzozo pozīciju un ietekmi — īpaši jau mākslā.

Par mūlāpu nav daudz ko runāt. Nereti viņš ir vienkārši nepieskaitāms. Mūlāpu vajag pazēlot. Viņš ir smagnējs, viņš ir vientuļš, viņu neviens neapmīlo. Pat kritiķi saimē mūlāpus neņem... Grūtsirdīgs, sadrūmis, skali nopūdzamies mūlāps slāļaužu pūli. Klausās kaut ko, bet neko nesaprot un tikai noelšas: «Eh, kāpēc es neesmu muļķis? Cik labi tad es dzīvotul...» Jā, gudro muļķi visvairāk apskauz mūlāpus.

...Visi aprakstītie kungi lieliski saprotas viens ar otru. Un arī katrs pats ar sevi. Katrs no viņiem sevi visā nopietnībā uzskata par gudru, bet tos pārējos — par muļķiem... Un tikai īstais gudrinieks zina, ka viņš neko nezina.

Nobeigumā jāpiebilst, ka šī savdabīgā skala nebūt neapver visus muļķības veidus un paveidus. Esam noskaidrojuši tikai, kā saka, dažus atbalsta punktus jeb galvenos orientīrus. Tāpēc šis pētījums nepretendē uz pabeigtību un pilnību.

No žurnāla «Krokodil»
tulkojis K. PRIEDITIS

Mediķi brīdina

Dārzeniem — labu kvalitāti!

Ir zināms, ka pēdējos gados pieaug sirds un asinsvadu, onkoloģisko un alerģisko saslimšanu skaits. Šo problēmu neatrisināsim, ne palielinot zāļu devas, ne arī gultas vietu un ārstu skaitu slimnīcās. Ir nepieciešams profilakses pasākumu komplekss: racionāls un nekaitīgs uzturs, aizsargāšanās pret apkārtējās vides kaitīgajiem faktoriem, kustības un domu aktivitāte, garīgais līdzsvars.

Ārsti mums iesaka izvēlēties tādu ēdienkarti, kurā būtu vairāk dārzeņu un augļu. Diemžēl pagaidām lauksaimniecības produkcijas ražošanā galvenais ir kvantitāte. Nevis tās bioloģiskā kvalitāte un nekaitīgums. Lauksaimniecības darbinieki nav ekonomiski ieinteresēti iegūt bioloģiski tīru produkciju, un veikalu plauktos nonāk ar ķimikālijām un minerālmēsliem pārmērīgi piesārņota produkcija.

Kamēr jautājums par produkcijas novērtēšanu atkarībā no tās bioloģiskās kvalitātes un piesārņotības pakāpes vēl nav atrisināts, sanitārais dienests bija spiests noorganizēt attiecīgu laboratoriju, kuras uzdevums ir nepieļaut piesārņotas produkcijas piegādāšanu pircējiem. Tāpēc arī mūsu rajonā (apvienībā «Ražība») tika izveidota šāda laboratorija. Rajona izpildkomitejā apsprieda jautājumu par nepieciešamību kontrolēt tirdz-

niecībai piegādāto lauksaimniecības produkciju un pieņēma arī attiecīgu lēmumu. Es zinu, ka daudzi ar šādu jautājuma nostādni nav apmierināti, taču domāju, ka pircēji, kuriem rūp sava veselība, šo lēmumu atbalstīs. Hipokrāts ir teicis: «Mūsu uzturam jāklūst par zālēm, bet mūsu zālēm jāklūst par uzturu». Darbs, kas veicams, lai noteiktu minerālmēslojuma (nitrātu) saturu dārzeņos, ir sācies tikai šogad, tāpēc tas vēl jāpildveido. Un tomēr zināmi rezultāti jau gūti.

Bija gadījumi, kad sagādes apvienība atteicās pieņemt produkciju, jo netika uzrādīti sertifikāti par tās piesārņotības pakāpi. Paaugstināts nitrātu daudzums tika konstatēts gurķiem, kuru sūtījumu sagādes apvienība saņēma no kolhoza «Rīts» siltumnīcām.

Kādā no laikraksta «Lenina Karogs» numuriem rajona patērētāju biedrību savienība bija ievietojuši paziņojumu par kartupeļu iepirkšanu bez sertifikāta uzrādīšanas. Mēs uzskatām, ka patērētāju biedrību savienībai nav tiesību dot šādu paziņojumu. Ceru, ka arī pircējam nav vienlaigi, kāda produkcija ir viņam galdā.

V. MIŅINS,

Preiļu rajona sanitāri epidemioloģiskās stacijas galvenais ārsts

Zemesbumbuļa ceļš pie mums

Nebūs pārspilēts, ja teikšu — katra cilvēka dzīvē ievērojama vieta ir kartupeļiem.

So augu jau 14 tūkstošos gadus atpakaļ pazinusi Dienvidamerikas indiāņi. Savvaļas bumbuļiši bijuši rūgteni, taču sārtīgi un noderīgi regulāram uzturam.

Un senatnē nedrošās karavēlas ar zeltu un dažādiem citādiem salaupītiem vai iemānītiem dārgumiem no nesēn atklātās Dienvidamerikas veda prāvākos bumbuļus, kas nav redzēti vēl nevienā Eiropas dārzā. Tie ir kartupeļi, kam lemts otrās maizes uzvaras gājiens pa tūrumiem, izmēģinājumu laucīņiem, zinātnieku laboratorijām.

Un tāpat: uz Eiropu (Spāniju) kartupeļi atvērs 1565. gadā. Sākumā tas ieviešas lēni, jo raža ir neliela un sikmānīgi liekas tās entuziasti.

Francijā radās liels kartupeļu draugs aptiekārs Antuans Parmante. Viņš rakstīja jūsmīgus rakstus par kartupeļiem, sacerēja tiem veltītas speciālas pavāru grāmatas. Reiz pats karalis piekrita iebaudīt Parmantes personīgi gatavo ēdienu no mīklainā aizokeāna auga. Ēdiens guva atzinību, un kartupeļi ienāca franču augstmaņu virtuvē. Kartupeļu zieds kļuva par greznumlietu — karaliene Marija Antuanete kartupeļu ziedus spraudusi matos, galminieki — pogcaurumos.

Parmante vēlējās, lai kartupeļi aizlietu arī pie vienkāršās tautas un tāpēc savam kartupeļu laukam na dienu pielika sardzi. Ko na nakti nonēma. Kārumnieki radās. Un «aizliegtie augļi» na naktīm sāka ceļot uz zemnieku dārzniem un vēderiem.

Prūsijas karalis Fridrihs Vilhelms rīkojās enerģiskāk: izdeva pavēli, ka tiem, kas neaudzēs

kartupeļus, draud sods — ausu un deguna nogriešana.

Pieprasījums pēc kartupeļiem rodas arī Itālijā, Beļģijā, Vācijā, Holandē, Lielbritānijā.

Pēterā I laika Krievijai maisu kartupeļu atsūta no Holandes; stādījumi tiek strauji pavairoti, un labības neražas laikā tieši «zālie pazemes āboli» jeb «pazemes bumbuļi» kļūst par veselīgu pārtiku, ko ēd gan cilvēki, gan mājdzīvnieki.

Kartupeļu uzvaras gājiens turpinās līdz mūsu dienām. Tūkstošiem šķirnes prasa rūpīgu kopšanu, prasmiņu augšnes sagatavošanu, veiksmīgu ražas laiku. Starp slavenākajām šķirnēm ir arī 'Priekuļu agrie', kas iegūta Latvijā un kuru pazīst visas pasaules kartupeļu speciālisti.

Neatkarotājami skaists ir kartupeļu lauks ziedos. Un vēl jau kāks — kad jau tiek vākti bumbuļi. Ražas laikā, darbs dzen darbu, taču visu vainago gandarījums par paveikto.

Kartupeļu laiks sakrīt ar Dzejas dienām un rūdēns puķu krāšņumu. Lai rakstās dzejas arī par kartupeļiem un dabas pilnbrīdā dailumu, jo kartupeļu laukā būt ir dzejiski, valstiski svarīgi, personīgi nozīmīgi.

Svarīgi nolašīt visus bumbuļus, kas izaudzēti. Prieks vērot viņu veselīgo apaļumu, pasakai no ražību. Kartupeļu acis raugās uz cilvēku palāvīgi.

Dzeļnieki lasa dzejas, laukkopji lasa kartupeļus. Dažkārt arī otrādi vai savādāk.

Skolnieki dzīvo līdzīgi vieniem, gan otriem. Tāpat viņi piedalās ražas savācē. Un mācās to labāko, kas vien iespējams: mīlestību uz lauksaimniecību un rakstīto vārdu.

I. RISMANE

Tas ir interesanti

ATTEĻA: padomju laikrakstu lasītājiem jau pazīstamā mežacūka Luīza — rietumvācu slepenpolicijas «zvaigzne», kura «specializējusies» narkotiku un sprāgstvielu meklēšanā. Veicot tik atbildīgos dienesta uzdevumus, Luīza, acimredzot ir pārpūlējusies, jo noziedznieku skaits valstī ievērojami nesamazinās — nu viņa ir atvaļināta no šī pienākuma. Taču arī pašlaik gudrā mežacūka turpina būt popu-

lāra — tagad Luīza kļuvusi par viņai veltītas grāmatas varoni. Par Luīzas neparasto «karjeru» stāsta viņas bijušais patrons — Lejas-saksijas policijas dienesta suņu audzēšanas nodaļas vadītājs, kuram arī ienāca prātā šī spīdošā ideja: dresēt šiem mērķiem dzīvnieku, kuram piemīt ārkārtīgi asa oža.

DPA — TASS foto

Redaktors P. PIZELIS

LEŅINA KAROGS

Laikraksts iznāk otrdienās, ceturtdienās un sestdienās latviešu un krievu valodā.

«Ленина Карогс» («Ленинское знамя»). Газета Прейльскогo районного комитета Коммунистической партии Латвии и районного Совета народных депутатов на латышском языке, г. Прейли, Латв. ССР. Издательство «Звайгзне», г. Рига, ул. Горького, 105.

REDAKCIJAS ADRESE: 228250, Preiļos, Komjaunatnes ielā 1.

TALRUŅI: redaktors — 22059, redaktora vietnieki — 21996, atbildīgais sekretārs — 22154, agrorūpnieciskā kompleksa, jaunatnes dzīves un sporta nodaļas — 21759, rūpniecības, celtniecības un kultūras nodaļas — 21985, grāmatvedība, uzzīņas par sludinājumiem — 22305.

Laikraksts iespiests Latvijas PSR Valsts izdevniecību poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības lietu komitejas Daugavpils tipogrāfijā 228400, Daugavpils, Valkas ielā 1. 1 nos. Iespējams, Ofsetiespiedums. Metiens 14073 eks. (latv. val. 10001 eks., krievu val. 4072 eks.). Indekss 68169.

Pas. 1318.